

TEEKENEN DER TIJDEN

Palestina een soevereine Staat?

Te Genève en te Zürich houdt hetzelfde onderwerp de geesten bezig. Wat zal er met Palestina gebeuren? Zal het worden verdeeld onder de Joden en Arabieren, een vraag, waar én de Joden én de Arabieren afwijzend tegenover staan, of zal men een oplossing vinden, die beiden bevredigt?

Bij den Volkenbond is reeds een protest gedeponereerd tegen een verdeling van Palestina, verbonden met een voorstel, een onafhankelijk en ongedeeld Palestina onder Arabisch bewind te scheppen, waarin de Joden als minderheden hebben te leven.

Protest en voorstel zijn afkomstig van Irak, waaruit blijkt, dat deze macht in het Oosten zijn wakend oog gericht heeft op het land, waar Abraham zijn tent en altaar had en waar zijn graf is, en waar Ismaëls zonen met ijver waken over hun heilige plaatsen.

Voor Genève is het van de grootste beteekenis, hoe de besprekingen op het Zionisten Congres te Zürich zullen verlopen.

Dit Congres te Zürich is het twintigste.

In 1897 werd het eerste Zionisten Congres te Bazel belegd. Het daar vastgestelde doel kwam velen toen voor als een droom, een hersenschim.

Twintig jaar later kwam de Balfourverklaring.

Palestina stond voortaan open voor de Joden, en Engeland breidde er de hand beschermend over uit.

Weer twintig jaar later biedt Engeland een Staat aan, al is het dan ook op kleine schaal en op weinig aannemelijke voorwaarden.

Het Congres te Zürich heeft een stem in het kapittel. Moge er ook niet het laatste woord worden gesproken, toch wel een woord, dat gewicht in de schaal legt!

Bij de Joden gaat het om een principe.

Het gaat om hun leven!

Zij willen niet behandeld worden, alsof zij geen recht op een eigen Staat zouden hebben.

De voorzitter van het Comité van actie — Ussischkin uit Jeruzalem — heeft gezegd, dat het Joodsche volk nooit de hoop opgeven zal, noch afstand zal doen van zijn rechten; en als het strijden moet, dan zal het strijden en overwinnen.

Er is te Zürich een krachtige strooming, niet om het verdeelingsplan als zoodanig te aanvaarden, maar wel om het te veranderen, waardoor het voor de Joden aanvaardbaar zou worden gemaakt. Stellig zal dan aan twee voorwaarden moeten zijn voldaan: Palestina moet een Joodsch nationaal tehuis worden, en er moet in Palestina plaats zijn voor minstens twee miljoen Joden. Basis der onderhandelingen met Engeland zal moeten zijn een beëindiging van het Britsche mandaat, en de erkenning van Palestina als soevereinen Staat.

Resultaat van de te houden besprekingen met Engelschen, Arabieren en Volkenbond kan zijn een extra Congres van Zionisten. Maar dit zal nog wel eenigen tijd moeten duren, zoodat de beteekenisvolle vraag aangaande Palestina als sovereinen Staat voorloopig nog niet van het tapijt is.

J. T.

Gedachte

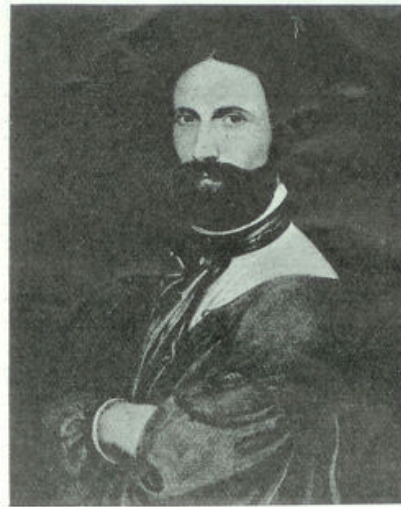
Als het ons langzamerhand duidelijk wordt, hoe weinig wij begrepen worden, hoe weinig wij zelf begrijpen, hoe kort de tijd en hoe armzalig gering ons vermogen is, om ons te doen begrijpen, dan is het eenige wat ons rest, op te zien tot Eén, en aan die Eéne alles over te laten, en Hem te vragen, ons tegenover onze medemenschen te rechtvaardigen, waar wij in onze woorden bleven steken; waar wij iets, dat wij anders bedoelden dan wij het wisten uit te drukken, niet herroepen konden, of waar wij het woord niet konden vinden, dat wij noodig hadden. Wij zelf moeten dan rustig op zij gaan staan, en niets doen — dan luisteren naar wat een inwendige stem ons zegt.

A. D. F. Whitney

560

ANTOON WIERTZ (1806 – 1865)

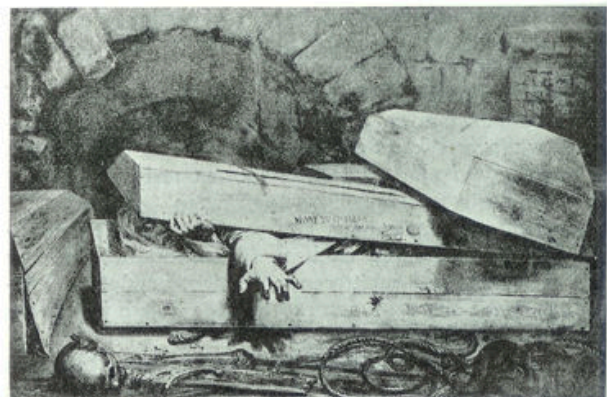
Te Brussel, tegenover het Museum van Natuurwetenschappen in de Rue Bantier, ligt het Museum Wiertz. *) Het werd in 1867 als zoodanig in de voormalige ateliers

van den schilder ingericht. De wonderlijke en even raadselachtige Wiertz werkte hier niet enkel als schilder, maar tevens als beeldhouwer en als kunstcriticus. Was hij geniaal, of was hij waanzinnig? Ziehier het dilemma, nog op heden, waarvoor de kunstcritici komen te staan. Zeker is het, dat hij verteerd werd door een groote begeerte naar

macht. Heel zijn ziel, al zijn levensfuncties concentreerden zich op deze niet te verzadigen begeerte. Hij leefde in de meest lauwe tijden van de Europeesche geschiedenis: juist na de periode van het Weensche Congres. Hij leefde in het weer zichzelf-wordend België, dat evenwel reeds direct na de nationale geboorte wegzonk in de liberale lauwheid van een zelfvoldaan regiem. Midden in deze periode verkeerde Wiertz met die onuitbluschbare begeerte in zijn hart, die zich ten slotte baan brak in zijn kunst. Hij schilderde zijn ideeën als het ware uit op reusachtig groote doeken, 20, 30 M² groot soms. Het werd een zwelgen in kleuren, een grenzenloze uitbeeldingskracht, een tot waanzin opklimmende fantasieuiting. Alles spotte met verhoudingen en kunsttheorieën, met conceptie en kleurencombinatie. Hij schilderde Napoleon in den gelen zwaveldamp van de Hel, terwijl de bebloede legioenen, de vertwijfelde moeders, de door smart versteende vrouwen, hem dreigend omstuwden. Hij schilderde Satan met al het verleidelijk schoon van een gevallen engel. Hij schilderde een groote der aarde wiens

*) Bij de aanstaande „Timotheüs“-reis is het plan, ook dit museum te bezoeken.

De man, die levend begraven was

Napoleon in den gelen zwaveldamp

been alleen reeds vijf meter hoog is, zoodat hij als een bruto de wriemelende menschheid vertrappt en alles wat heilig is, edel, heldhaftig, met een ijzeren vuist verplettert. In een visie ziet hij de beschaving, die wordt neergeschoten door dronken soldeniers; het laatste kanon; de zelfmoordenaar, die met zijn bloed u toeroept: „Er is geen God, er is geen ziel... voor mij.”

Alles is ruw, realistisch; er zit koorts in. Heel dit kolend zieleleven van den schilder is zijn beeldend vermogen te vlug af. Het is of de idee bij hem reeds een gestalte kreeg, alvorens de berekenende kunstenaarshand er den juisten vorm aan kon geven. Het stroomt, het vonkt uit zijn koortsig brein, het stort neer op een doek, maar het leeft alles reeds te vroeg.

Is dit genie? Men weet het niet. Men weet enkel, dat Wiertz niet stil genoeg was, niet geduldig genoeg. Hij probeerde dit wel eens te zijn, in het kleine genre van zijn werk; in een stilleven: een schedel, een hond in zijn hok, een nieuwsgierige vrouw, die de deur van het atelier opent. Maar ook hierin breekt telkens weer door dat onevenwichtige, dat totaal ontbreken van een kunstgrens. Wiertz is een raadsel als kunstenaar. Niemand begrijpt, hoe deze groote geest, zoodra hij het penseel greep, als het ware uit het geniale neerstortte in een duistere diepte van vertwijfeling, van hallucinatie...

Ik zal tien of twaalf jaar oud geweest zijn, toen ik de eerste maal dit museum bezocht, en nog wel aan de hand van mijn vader. Ik herinner mij, hoe ik schrok voor het doek van den man, die levend begraven was... Wel dertig jaar lang heb ik mij steeds opnieuw afgevraagd, waarom juist mijn vader er zoo graag vertoefde, waarom hij mij als kind er steeds opnieuw weer heenam. Gewis, langzaam aan ging ik in Wiertz iets meer zien dan een krankzinnige, een onevenwichtige. Het leven rijpte ook in mij, het meer begrijpen van het schilderij „Het laatste kanon,” van het wreede doek: „Honger, Razernij en Misdaad.” Onder den invloed van revolutielectuur over Rusland, Mexico en de ont-hoofdingen in China, ging ik als het ware den dieperen zin begrijpen van zijn triptiek: „Gedachten en visioenen van een onthoofde.” Maar verder kwam ik ook niet. De „mensch” Wiertz bleef gesloten voor mij, des te meer naar mate de visionair Wiertz mij naderkwam in zijn werk.

En toch, telkens opnieuw, als het leven mij weer te Brussel bracht, zocht ik het stille atelier op in de Rue Bantier, waar in de kloostersfeer, die over alles heen-

hangt, toch nog als het ware de zielekreten van een mensch je uit ieder doek toeroepen.

Op een dag viel mijn oog op het groote doek: „De Phare de Golgotha.” Het Kruis, dat als het ware door een bliksemstraal getroffen als een vuurtoren staat te vlammen en te branden. Je ziet geen Christus, het is of Hij, het Zoenoffer voor de wereld, verteerd is in het vuur, dat uit den hemel viel; enkel het Licht blijft over, dat uit het vallend Kruis over de verschrikte menschheid straalt. Toen opeens begreep ik den „mensch” Wiertz. Den zondaar, den man, die strijden moest met zijn hartstochten, met zijn zonden, met zijn kunst. Telkens opnieuw plaatste zijn levensraadsel hem vóór het levensraadsel der wereld. Die Napoleon in de hel was hij, de schilder met zijn begeerte naar macht; die levend-begravene was hij; die vechtende figuren in het leem geboetseerd waren zijn eigen hartstochten, die worstelden met God. Tot, op een dag, hij het visioen van het Kruis zag. Neen, niet het visioen, maar de realiteit van het Kruis. En Wiertz zag het Kruis goed; zag het in zijn ware gedaante. Hij zag het vuur uit den Hemel, dat het Lam Gods verteerde tot een zoenoffer. Hij zag niet een „Man van smarte,” maar hij zag het „Licht der Wereld,” dat aan het Kruis hing.

Dát te kunnen zien is geen onevenwichtige kunstzin-nigheid, geen hallucinatie. Dat is geloofsuiting. Geen mystieke, rustig beschouwende, maar geloofs-uiting van een mensch, die leven moet in een wereld vol ellende en zonde, vol misdaad, honger en oorlogsgeruchten; in een wereld, waar de grooten der aarde het leven ver-trappen; in een wereld, waar de Vuurtoren der Genade staat.

Den mensch Wiertz begrijpen, is den kunstenaar Wiertz begrijpen.

W. LAATSMAN

„De Phare de Golgotha”